

94085

OSMAN FERİT SAĞLAMIN
TÜRK TARİHİ KURUMUNA
ARMAĞANIDIR

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	94085
Tas. No:	923 ABD

« مرحومك ترجمه حالي حقتده معلوماتدر »

مرد،
علی مظفر

معارف نظارت جیلده نك ۲۰۶ نومرولى دى ۱۰ - نوزان سنه ۳۱۳
تاریخی رخصتنامه بیه باب دالی جاده سنده ۳۸ نومرولى یواناکی
یا یوئیدیس مطبعه سنده طبع اولمشدر

۱۳۱۵

قیان ۲۰ باره در [بیا] [بیا] [بیا]

« عبدالازل پاشا »

جلادت قهرمانانلریله بودفته کی محاربه ائساننده یالکنز عثمانلیلری
دکل، بتون عالی کندیلرینه مجبور شکران ایتمش اولان دلاورلرک
صوات شیرانهلری، مزیات قهرمانانلری حقنده شمدی به قدر عثمانلی
ارباب قلمی طرفدن برچوق شیر یازلدی و یازیلان شیره رغبت دخی
کوسترلدی .

انجق میدان و غاده شانلی بر صورتده جام شهادتی نوش ایتمش اولان
عبدالازل پاشا مرحوم حقنده هنوز درلی طوبولی بر رساله وجوده
کتیریلهدی . واقعا او نامه عائد اوله رق بر ایکی رساله نشر اولدی
ایسه ده بونلرده ده مطلوب اولان معلوماته تصادف ایدیلهدی .

ایشته بو نقطه تک ادراک و شو تقصانک تقدیر ایدلمسی نتیجه سنده
بو بایده بعض تبقات اجراسیله شهید محترم مشارالیه حقنده طوبلادیغمز
معلوماتی بر آره به جمع ایله شوبله بر رساله نشرینه قرار و یردک .
مقصد عاجزانه من عثمانلی قارالرینه او شهید محترم حقنده کی معلوماتی
درلی طوبولی بر مجاهده عرض ایتک اولدینی ایچون مظهر رغبات
اوله جفمزدن امینز .

عبدالازل پاشا مرحوم میرلوالق رتبه سنی حائز و دولته صداقته
عرض ایدیکی خدمانک نشانه تقدیری اوله رق متعدد نشان و مدالیلری
حامل ایدی .

دها کوچک یاشندن عسکر اوله رق یتیشن بو ذات مجیمک بده
سلاک جلیل عسکری به دخولنی متماقب کوسترمش اولدینی برارنملر

عسکر لکدیه کی استعداد مخصوصنک نه قدر پارلاق موفقیات ایله نتیجه پذیر اوله جغنی اثبات ایلمشدر .

عبدالازل پاشا اول عثمانلیردندرکه قلمی سفوت ایله مملو اولدینی حالده استخفاف حیات ، استحقار مشکلات کبی بالکنز بری بر قهرمانه سرمایه مباحات اوله جق مآثر علویتکارانه ابراز یله محافظه وطن ، مدافعه حقوق یولنده هر زمان فدای جانه حاضر در لر .

بوسوزلری تقدیر ایده بیلمک ایچون شهید مشارالیهک بونجه خدمات عسکر یینی متعاقب آرتق وجودجه پیرانمش اولدینی حالده دخی مفاور بولندیی حس حمیت و صداقت سائقه سیله محاربه حاضرده اولایجه فعالیت و اقتدار یله میدان وغایه آتامش اولسنی و صوک دورده حیاتنده ییله نصائح حکیمانیه سیله ، هر بری چشمان حمیتکارانندن دموع تأثر آقیدان نظقلر یله زیر اداره پدرانهنده کی عساکری تشجیع ایتسنی دوشونک و حین شهادتنده هب استخفاف حیات ایتدیکنی نظر دفته آلمق کفایت ایدر . نه بختیار در او انسان که بویله مدت حیاتنده دولتته ، ماتته صداقت ایتدیکی کبی نهایت دخی بویله غبطه لره شایان بر صورتده عالم دیکره انتقال ایلر .

عبدالازل پاشا مرحوم (حافظ) لقبندن ده استدلال اولنه جغنی وجهه حامل قرآن ایدی . متانت اسلامیه سی هر درلو خللندن مصون اولدیفندن شهادت واقعه سنک نزد جلیل کبریاده مظهر حسن قبول اوله جغنی بهه سزدر .

عبدالازل پاشا مرحومک عثمانلیلر نظرنده قازانمش اولدینی موقع محترم تعریف و توصیف ایله آکلادیه ماز . شهید اولدیفنه دائر بولنان

خبر واصل کوش اطلاع اولتجه بالمله ار باب حمیت کوزلرندن دموع
الم دوکدک مرحومک روح بر فتوحه فاتحه خوان اولمشدر . دنیاه -
بیلورکه عبدالازل پاشا مرحومک وفاقی زمانی عثمانلیک اک مؤثر
کولرندن بری اولمشدر .

مرحومک جلادت و مزیات تمهر مانا نهمسی یالکز عثمانلیلری دکلی
اوروبالیلری بیله لال و حیران ایتمش اولدیغنی یوقاریده سویلمش ایدک .
بومدعا نزه برهان اوله رق اوروپا غزته لریسک اولسایده اشتر ایتمش
اولدق لری بعض فقره لری در میان ایلیه بیلورز . بالخاصه بو غزته لردن
(دایلی نیوز) غزته سی شهید محترمه دائر یازمش اولدینی بر بندده .
مرحومک میلونا محاربه سنده صورت شهادتندن بر لسان مؤثر ایله بحث
ایدک سکمان یاشنده بر قهرمان اولدیغنی ، عساکر منصوره پادشاهی
میلونا بوغازینه هجوم ایستکاری صروده مشارالیهک اسب سوار شجاعت .
اولدینی حالده عسکرک اوکنده کیتدیکنی و بویله کیدشاه دانه دشمنه هدف .
اوله جنی کوردلیکی جهنله یاورلری مشارالیهی منع ایتمک ایستمشلرایسده .
ازل پاشانک بن روسیه محاربه سنده بیله بر آن حیواندن اینهمش ایکن یونان
محاربه سنده می اینه جکم ؟ ، دیبه اظهار مآثر جلادت و قهرمانی ایلدیکنی
و فقط افسوس که بو صروده ایکی دانه قضاک صول قولیه صاغ الی دلدیکنی و مع
هذا قلبی حنیات علویه ایله مؤبولان شهیدک بویله جریحه دار اولدینی حالده دخی
حتاتنه و قومانداسنه خلل کتیرمه رک هب شجمان عساکر عثمانیهی
تجیمده دوام ایلدیکنی و نهایت بیتاب قاله جق درجه لره کلدیکی زمان
ایسه شاید کندیبی آندن دوشوب ارتحال ایده جک اولور ایسه
عساکر عثمانیهک تعاباتی حرفیاً اجرا ایتملری و ایتمک لری حالده

صکریه یازین روز قیامتده حضور احکام الحاکمینده آنلره دعواچی
اوله جفنی سویلدیکی وعاقبت تم برنودندن کیرن بردانه مدحشک تخریبات
دلسوز بله جام شهادتی نوش ایتمک بختیارلغنه نائل اولدیفنی برآورده
لسان ستایش ایلمشدر .

حقیقت ! عبدالازل پاشا مرحومک صورت شهادتی او قدر
مؤثردرکه کوکسی آلتنده قلب طاشیان هر فردک کوزندن دموع تأثر
جیقار تاماسی قابل دکادر . ننه کیم عثمانیلرک هر بری بوصورتله متأثر
اولمشدر .

ایشته متأثر قهرمانانهسی بو وجهله زین السنه عامه اولان عبدالازل
پاشا مرحوم بیک ایکی یوز قرق اوچ سنه سننده تولد ایتمش اولدیفنی
جهتله وفاتی یتمش بش یاشنده وقوعه گلش دیمک اولیور . مشار
الیهک مولدی قونیهیه تابع خادم قریه سیدر .

عبدالازل پاشا دها کوچک یاشنده ایکن ایلیرده بر قهرمان
اوله جفنی کوستر حرکات شیرانده بولنه رق حتی قریه سننده اقرانی
اولان چوجقلمری دائما بازوی اقتدار یله مغلوب ایلدیکنی کورنلر وار
ایش . اون بش یاشنه قدر خادمده وقونیهده بولنه رق سبک جلیل
عسکرییه دخولی اون آلتی یاشنده وقوعه بولمشدر .

عبدالازل پاشا سبک جلیل عسکرییه نضرلکله داخل اوله رق
بالآخره آلایدن یتشمش ایسهده بو حال او زمانک ایجاباتندن ایلمری
کلشدر . یوقسه مرحوم مشار الیه قلبنده کی او متانت وصفوتله مکاتب

عسکریه دخی کورمش اوله ابدی شهسز جامع السیف والقلم اولور
 و مائر مخصوصه عسکر بهسیاه برقات دها تعالی ایلر ایدی . مع هذا
 لا یدن یتشمش اولمغه عبدالازل پاشا محار بهلرده مکاتب عسکر بهدن
 یتیشن ضابطاندن آشاغی قلامشدر . معلوم اولدینی اوزره عملیات
 نظر یانه هر حالده قانق اولدینندن عبدالازل پاشا برچوق محار بهلرده
 بولهرق اکتساب ایلدیکی تجارب الله مکمل بر عسکر اولمش و کرب
 مسئله زائلهده و کرب یونان محار بهسنده مهارت عسکر بهسنی
 الحق عمومه تقدیر ابتدیرهشدر . بوجال بر موفقیت مخصوصه درکه
 دکمه انسالره میسر اوله ماز .

عبدالازل پاشا بیک ایکی یوز اللی سکر سنه عجر بهسنده عکاده
 سلک جلیل عسکری به داخل اولهرق بیک ایکی یوز یتمش سنه سنه قدر
 جزیره العرب طرفلرنده ایشای وظائف ایدوب تدریجاً نائل ترقیات
 اولدینی کی حسن اخلاق و اطوار یلده ضابطلرینک ورتقاسنک انظار
 توجه و محبتنی جلب ایلمشدر .

بیک ایکی یوز یتمش سنه سنه خسرو پاشا مرحوم ایله قریم
 محار بهسنده بولمشدر . خسرو پاشا مرحوم عبدالازل پاشاده کوردیکی
 مائر قهرمانی به مقنون اولدینی ایچون مشار الیهی یاورلکنه آلمش
 ایدی . عبدالازل پاشا آنی متعاقب بیک ایکی یوز یتمش درت سنه
 سنه قره طاغ و بیک ایکی یوز سکسان یش سنه سنه کرید محار بهلرنده
 بولمشدر .

بوجار بهلرده ابراز ایلدیکی یرازقلر نزد عالیده مظهر تقدیرات
 اولدینی جهته هر بر خدمته آری آری مکافات اولمق اوزره برقاچ
 نشان و قریم ، قره طاغ و کرید مدالهلر یله تلطیف ایلمشدر .

بيك ايكي يوز نكسان طقوز نار يئخنده عبدالازل بك بيكباشيق
رتبه-يله كرمسون طاورينه ما.ور اولوب برقاج سنه اوراده ايقاي
خدمات ايلدكدن صكره طاوريله صرستان محاربه سنه عزيمت ايلمشدر.
صرستان محاربه سنده كوستردكي برارلقدر حقيقتاً بك زباده نظر
دقتي جلب ايلمشدر . (علكسناچ) محاربه سنده عبدالازل بك
مناات و جلادتيه بالخاصه مظهر نظر تقدير اولمشدر كه مؤخرأ بلونه
محاربه سنده دولتور عثمان پاشا حضرتار ينك معيتلر ننده بر موقع مخصوص
اشغال ايلمسي بوكا دليلدر .

بلونه محاربه سنده ازل پاشانك اظهار ايلديكي غيرت شايسته
حيرندر . بر درجه ده كه مشار اليهك مدافعه ايجون سبر انخاذا ايلديكي
مشهور طابيه بك چوق ايشه بر ايدوق حتى مذكور طابيه
(حافظ بك) طابيه سي عنوانيه بلونه تاريخ حر بنده پارلاق بر حقيقت
اشغال ايلمشدر . حافظ ازل پاشانك بلونه ده كوستردكي مائر قهرمان
بك زياده تقدير بيورلديني ايجوندر كه رتبه سي ميرالايغه ترفيع بيورلديني
كبي بلونه مداليه سنك استانبوله يد مؤبدؤ حضرت خلافتناهي ايله
سينؤ صداقت دفينه سنه تعليق بيورلسي منلو بر لطف مخصوص كيتي ستاني
ايله قدرى تعالى ايلمشدر .

عبدالازل پاشا مسئله زائنه دن صكره بعض مهم مأموريت برده
بولنديرلديني كبي از جمله دركار اولان تجربه واقدارندن استفاده ايدلك
اوزره حجاز ولايتي ژاندارمه تشكيلاتنه مأمور بيورلمشدر . حافظ
قرآن بر قهرمان مكارم نشان اولان عبدالازل پاشا طواف بيت الله ايله ده
نائل فيوضات بيغمبري اولمشدر .

حاجی عبدالازل پاشا حجاز ژاندارمه تشکیلاتنه . تملق اولان امور
معنا بهایی بحق ایضا ایلدکن صکره در ساداته عودتنده خدمات واقعه‌سنه
مکافاة میرلوالق رتبه‌سیله بکام بیورلمش و تلطیفات مخصوصه تاجداری به
مظهریتنه بکام اولمشدر .

صوک سنه لرده قره حصار شرقی به . مأمور ایدبله‌رک اوراده ایقای
و ذائقه مشغول اولدینی صروده محاربه حاضره سببیه آلاصونیه به
اعتراف قلمش و اوراده بر منوال معروض ایقای خدماته بوفق اوله‌رق
نهایت نیسانک بشنجی کونی پر نار تیه محاربه‌سنده شهید اولمشدر .
نمش مغفرت نقشی آلاصونیه به نقل ایلدیکی کبی اوراده اوزرینه
بر رتبه انشاسی خصوصه اخیراً اراده دیانتعاده جناب شهریار
شرفصادر اولمشدر .

اشبو کتابمز دروننه قویمش اولدیقمز رسمندن ده اکلاشیله جنی
اوزره مرحوم اوزون بویلو ، غایت کنیش کوسلو ، مبارک بر ذات
ابدی . سسی غایت کوزل و سریع التلاوه بر حافظ قرآن اولوب هر کون
بر ختم شریف ایتک اعتیادنده بولندیغنی روایت ایتکده درلر .
اسکی قویم محاربه‌سیله برابر تمام یکریمی آلتی دفعه محاربه‌ده بولنه‌رق
(جاهدو . . .) حکم جلیلی اجرایه مأمور بر اسلام ، ارسلان یورکلی
بر قهرمان اولدیغنی کوسترمشدر .

مشارالیهک جلادتی . بسالتی بتون ارقداشلیک حقیقنده حسن
احترام بلمه‌لرینی مرجب اولدیغندز رتبه‌جه اوزرنده بولسانلر دانما
دست محترمنی نقییل ایدرلر ایش .

هر حالده عبدالازل پاشا نامی تاریخ عثمانیده کمال تجلیل ابله ذکر

اولنجه شایسته قهرمانلردن مهم بر ع-کر اولدی بی ایچور نهادت
واقعه بی عمومی داغدار تأسف ایلمشدر .

حناب حق ذات شوکتیمات حضرت پادشاهی بی تحت عالیخت
عثمانیده بر قرار ایلدی که مرحوم مشار الیه بی دخی عون صمدانیسه
مظهر بیورسون آمین !

عبدالازل پاشا مرحومک انهای محاربه ده وقوع نهادتدن مقدم
عسا کر عثمانیه بی تشجیع امرنده کوستردی کی بدالت خارق العاده دن
بخت ایتمش ایدک . مشار الیهک او صرده برده نطق اراد الیه کی
معلوم اولوب مذکور نطقک المزه کچن بر صورتی بورایه دخی درج
ایتمکی مناسب بولدی :

صورت نطقی

« ع-کر لر ! شو کوردیککز تبه نک [۱] ضبطی بزم ایچون بک
بیوک . بک ذاتی بر مظهریت تأمین ایتمش اوله چقدر . سز هیوانا
کچیری کی الک صعب المرور ، الک چتین یرلره هجوم ایدرک شمانلیقک
جلادتنی بتون جهان نظرنده اثبات ایلمش ار اوغلی اولر اولدیقکز
جهتله توفیقات جایله سبحانییه استادا بو تبه نک اوزرینه وقوع
بوله حق جیدرانه بر هجومککزک ذاتا کوزی ییلمش اولان دشمنی کلیاً
یریشان وسنجاغمزی رکز ایله اعلای شان عثمانیان ایده جککیزی

[۱] بو بیت اولنان تبه (لیراکی) نام صعب المرور تبه در .

قویاً مأمول ایدرم ، اگر بوتیه‌نی ضبط ایدرسه‌کز پیشکاه‌کیزده
 چیچکلره مزین واسع برحورا ، برجهان ظفر آچیله‌جق و بتون
 ملت اسلامیه و عثمانیه سزک بو مظفریات تهرمانه‌کیزله اعلان شکران
 واقفکار ایده‌جکدر . آنالریکیز سزلی آنجق بوکون ایچون طوغور -
 دی و بیوتدی . یر یوزنده بولسان بتون مسلمانلرک خلیفه اقدسی
 اولان شوکتلر پادشاهمز اقدمنز حضرتلری سزلی آنجق
 بوکون ایچون بسادی . وطن سزدن بوکون فداکارلق
 بکلیر . خلاصه بوکون شان و ناموس دولت و مات سزک سونکولرکزه
 استناد ایتمکده در . دمین سوزدیکم کبی اگر نمضفرابه بر هجوم ایله شو
 تیه‌نی ضبط ایده‌جک اولورسه‌کز ناموس وطنی اعلا ایتمش و درلتمزک
 مظفریات آتیه‌نی تأمین ایتمش اوله‌جقسکز !

« عکرلر ! سزه اک صوک بروصیتیم وارکه ایفاسنی رجا ایدرم .
 اگر بن شو تیه‌نک طرفکزدن ضبط اولندیغنی کورمه‌دن اول جام
 شهادتی نوش ایده‌جک اولورسه‌م جسمی بوراده طوپراق الته دفن
 ایتیره‌ک مطلقاً بوتیه‌نی . . . بوتیه‌نی ضبط ایله اوزرنده بنم ایچون
 بر مزار حفر و بنی اورایه دفن ایدیکیز . یوق اگر تیه‌نی ضبط ایده -
 .یه‌جکیز برانک جسمم بو طوپراق اوزرنده قالسون ، ما کل
 وحوش و طیور اولسون ! »

• اولادلر ! سزک طاعلر طیانیمان هجومکزه بویه تیه‌لر البته طیانماز .
 بو جهته سزدن مطلقاً بوتیه‌نک ضبطنی ایسترم . توفیق آلهی رهبرمز ،
 امداد پیغمبری یاورمز ، توجهات جلیله حضرت خلافتداهی ایسه
 فرق افتخارمز ده افسر مزدر . هایدی آرسلانلرم ، آرش ایلری ،
 دائماً ایلری ! »

استاد محترم اکرم بک افندی حضرتاری طراندن کشیده سلاک
سطور ایدایوب (ثروت فنون) غزته سنده مندرج بولمان و عبدالازل
پاشابه دائر اولان بر منظومه بی ده بر وجه آتی تبرکاً و عیناً درج ایله
تزیین صحیفه بیان ایله :

منظومه

کیمدر شو آق صقاللی شہامتلی قہرمان
کیمدر او شہوار سفید سر
کیمدر او سیف قاہری دستنده شہادہ دار
دائم اوکنده عسکرک اولمقده در روان

کیمدر نظرہ سندن او جان برق انتقام
کیمدر او ہیئتندہ طوران ہیبت علی
کیمدر او شیر نیچہ قہرندہ منجلی
بر تک آیلجاہ خصمہ ایدن صول اقتحام

شمشیری سایہ افکن سلطوت مفارقه
کیمدر او شیر دل او کزین سرور غزاق
کیمدر او سالخوردہ شدیدالشکیمہ ذات
کیدر او زندہ ہیگل دہشت او خارقه

عبدالازل بودر ، بودر ايشته او نامدار
عبدالازل بودر، بودر اوشانلی بر
عبدالازل بودر ايشته اونزه شیر
عبدالازل بودر او جانسار

عبدالازل که شاننی توقیر ایدر غزا
عبدالازل که سیفته منقاد اولور ظفر
عبدالازل که نامنی نجیل ایدر قدر
عبدالازل که عزمنه حیران اولور قضا

ارسلان چوجقلم ایلری در کیدردی او
شدتلی یایلم آتشنه قارشنی دشمنک
غیرا قومانداسنده کی شیران یکتک
مطلق موفقیتی درک ایدردی او

دیرکن اورلدی ال وقولندن نه حکمی وار
سورمکده متصل او سمنده جلادتی
بر قهرمانی بدش خون صیتی
واپس بر امانجه بولندن نه حکمی وار

اولادی دعوت ایلدیبار آندن اینمکه
تیر افشان آلیردی آنی متصل عدو

لكن او خواستگار شهادت . . او كاجو
مسمود . . باشلامشدى اينچندن سوينمكه

چوق كچمه دن او چنجيسى ده كلدى دانه نك
اما بو دغه جان آله جق يردن ارردى آه
آندن دوشنجه تزينه طو پلاندى هب سپاه
— افسوسخوان — او مرد شجيع يكانه نك

اولادلرم ديدى ايلرى آرش دائما
تهراً سورك ياقك خس وخاشاء دشمنى
مطابق شو قارشوكى تبه به دفن ايدك نبى
اولسون ظهير قوتكز عون كبريا ! . .

بايانه ايرمسيه برابر بوخوش خطاب
كوردى هجومى ايلرى طوغرى عسكرك
آواز نصرتبه بهادر يكتلرك
روح لطيف چيقدى سهارانه پر شتاب

اقدام ايدوب او موقى آلدى او كون غزاق
نمش مباركى تبه به ايتديلر دفين .
پير شچيدى تز كيه اولمشدى بك حزين . .
حرمتله سوردى خا كه بوزلر بتون غزاق

(۱۴)

دشمندن اخذ اولمش ایدی برچوق اسلحه...

آندن چتلیدی قوبرنه برقبه ظفر...

کوکنندی اولری او قومان خطبه ظفر

عکس ایتدی عرش اعظمه کلبانک « فاتحه » !

فی ۲۹ نیسان سنه ۳۱۳

رجائی زاده

محمود اکرم

دوگ

عبدالازل پاشا

